

„50 OCHOTNIKÓW Z WILKOWIC – TO ONI PRZYNIĘŚLI NAM NIEPODLEGŁOŚĆ W 1918 R.”

Lipiec 1914 roku – wybuch I wojny światowej. W tym czasie działa już od końca XIX w. szereg polskich organizacji narodowych, w tym Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” i Towarzystwo Sportowe „Strzelec”.

Założeniem działalności „Sokoła” było podniesienie sprawności fizycznej społeczeństwa, kształcenie dyscypliny oraz rozbudzanie godności narodowej i osobistej. Członkowie tej organizacji przyczyniają się, między innymi, do popularyzacji gimnastyki w społeczeństwie polskim, powstania wielu klubów sportowych oraz Związku Harcerstwa Polskiego. Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół” było organizatorem obchodów rocznic powstań narodowych, uchwalenia Konstytucji 3 Maja i wieczornic ku pamięci wybitnych Polaków. Opracowanie systemu Stałych Drużyn Sokolich, w wielu miejscowościach, spowodowało wykształcenie się lokalnych przywódców.

Równie ważną i znaczącą organizacją było Towarzystwo Sportowe „Strzelec” założone w 1910 roku w Krakowie. Zadaniem ruchu strzeleckiego było przede wszystkim przygotowanie kadr dla przyszłej narodowej siły zbrojnej, a także głoszenie hasła ruchu niepodległościowego na początku XX wieku.

Narastające w Europie idee narodowe i odrodzenia Polski nie omijają i naszych przodków. Działalność „Sokoła” i „Strzelca” buduje świadomość narodową młodych pokoleń. Dla Wilkowic położonych na historycznej Żywieczyźnie, a w czasie zaborów w Galicji, głównymi ośrodkami działalności narodowej stają się Żywiec i Biąta.

Już od 1893 roku istniał żywiecki „Sokół”, działał również skauting. Jednak żywiecki „Strzelec” prędko przyćmił je dynamiką rozwoju. Do organizacji narodowych przystępuje wielu młodych mieszkańców Wilkowic. Jak grzyby po deszczu wyrastały nowe żywieckie oddziały strzeleckie: w Cięcinie, Gilowicach, Jeleśni, Milówce, Moszczanicy, Pietrzykowicach, Przyborowie, Radziechowach, Sopotni Małej, Świnnej, Ujsołach, Wieprzu i Wilkowicach.

Zostały one wszystkie podporządkowane pod utworzony obwód żywiecki z Józefem Namysłowskim jako komendantem. Gdy w początkach sierpnia 1914 r. przyszło odpowiedzieć na wezwanie do walki o wolność, to właśnie strzelcy stanęli w gotowości jako pierwsi.

Już 16 sierpnia z rynku żywieckiego, wśród ogólnego entuzjazmu i wzruszenia – odmaszerowała w stronę Zatora tzw. I Kompania Żywiecka, licząca 150 strzelców. Kompania

żywieckich strzelców weszła w skład 1 Pułku Piechoty I Brygady Legionów. Oddział przeszedł szlak bojowy od Bednar, przez Urzędów, aż po Kostiuchnówkę.

25 sierpnia 1914 r. wyruszyły z Żywca drużyny sokole w liczbie 291 ludzi, w tym Wilkowianie. Ochotnicy weszli w skład II Kompanii Legionów.

Również 26 sierpnia 1914 r. kompletnie umundurowani i wyekwipowani stanęli wśród innych na placu Wolności w Białej ochotnicy z Wilkowic. Było to tzw. I-sze Powołanie. Oddział ten wraz z sokołami z Wadowic i Żywca utworzył 12 kompanię III batalionu 3 Pułku Piechoty II Brygady. 24 września kolejni Wilkowianie wyruszają z Białej w ramach tzw. II Powołania i zasilają 2 Pułk Piechoty II Brygady Legionów.

Wśród ochotników dominowała młodzież w przedziale 17–23 lata, stanowiąc 90% wszystkich ochotników. Dlatego też „Chłopcy z Wilkowic”, którzy przynieśli nam Niepodległość wydaje się być trafnym określeniem.

Wstąpienie ochotników, tych zarówno z towarzystw sportowych, jak i innych organizacji do Legionów Polskich było wielkim przedsięwzięciem naszych przodków.

Możemy być dumni, że w tak wyjątkowym zrywie i w tak wyjątkowej liczbie „Chłopcy z Wilkowic” stanęli do walki o Niepodległą Polskę.

Dla tych „Chłopców” niech zabrzmii 11 listopada – „Chwała Bohaterom!”, w każdym domu Gminy Wilkowice.

Lista ochotników z Wilkowic i okolic:

Adamus Michał (ur. 19 kwietnia 1893 r. w Mesznej); Białek Bartłomiej (ur. 25 sierpnia 1899 r. w Słotwinie, zamieszkały w Wilkowicach); Bieniek Wojciech (ur. w Wilkowicach); Bojdys Antoni (ur. 14 kwietnia 1890 r. w Wilkowicach); Bojdys Ludwik (ur. 31 lipca 1888 r. w Wilkowicach); Damek Józef (ur. 21 stycznia 1897 r. w Wilkowicach); Danek Jan (ur. w 1896 r., przynależny do Wilkowic); Dobija Antoni (ur. 16 kwietnia 1894 r. w Wilkowicach); Dutka Jan (ur. 9 maja 1897 r. w Wilkowicach); Dutka Józef (ur. 31 lipca 1895 r. w Wilkowicach); Dutka Michał (ur. 26 czerwca 1895 r. w Wilkowicach); Dutka Walenty (ur. 1894 r. w Wilkowicach); Dutka Władysław (ur. 25 grudnia 1896 r. w Wilkowicach); Feller Tadeusz (ur. 1894 r. w Podwołczyskach, zamieszkały w Wilkowicach); Findelski Leopold (ur. 6 sierpnia 1892 r. w Wilkowicach); Górny Jan (ur. 1894 r. w Wilkowicach); Gruszka Karol (ur. 5 września 1895 r. w Wilkowicach); Hola Stanisław (ur. 1 lipca 1897 r. w Wilkowicach); Jachnicki Antoni (ur. 1897 r. w Wilkowicach); Jachnicki Józef (ur. 20 kwietnia 1897 r. w Wilkowicach); Jakubiec Józef (ur. 16 stycznia 1897 r. w Wilkowicach); Kaiser Paweł (ur. 25 czerwca 1894 r. w Wilkowicach); Kaiser Walenty (ur. 14 lutego 1892 r. w Wilkowicach); Kajzer Jan (ur. 6 czerwca 1894 r. w Wilkowicach); Kanik Józef (ur. 6 października 1892 r. w Wilkowicach); Klinowski Józef (ur. 19 marca 1895 r. w Wilkowicach); Koczur Piotr (ur. 1896 r. w Wilkowicach); Krysta Jakub (ur. 1 listopada 1899 r. w Wilkowicach); Kubica Antoni (ur. 6 stycznia 1894 r. w Wilkowicach); Kubica Jan (ur. 10 grudnia 1889 r. w Wilkowicach); Kubica Józef (ur. 2 lutego 1890 r. w Wilkowicach); Kwaśny Michał (urodzony w Wilkowicach); Lindert Antoni (ur. w 1897 r., zamieszkały w Wilkowicach); Łukasik Jan (ur. 5 grudnia 1875 r. w Wilkowicach); Nikiel Jan (ur. 24 czerwca 1889 r. w Wilkowicach); Nikiel Józef (ur. 1 grudnia 1895 r. w Wilkowicach); Nikiel Michał (ur. 1894 r. w Wilkowicach); Pachny Józef (ur. 1893 r. w Wilkowicach); Pachny

Tomasz (ur. 1896 r. w Wilkowicach); Piprek Tomasz (ur. 13 czerwca 1894 r. w Wilkowicach); Płonka Józef (ur. 19 marca 1897 r. w Wilkowicach); Polak Józef (ur. 19 marca 1897 r. w Wilkowicach); Polak Szymon (ur. 1897 r. w Wilkowicach); Pyrtyk Stanisław (urodzony w Wilkowicach); Sieniawski Józef (ur. 28 października r. w Hucisku); Srumek Jan (urodzony w Wilkowicach); Straub Karol (urodzony w Wilkowicach); Szymanek Walenty (ur. 1893 r. w Wilkowicach); Tarnawa Józef (ur. 14 marca 1892 r. w Miesznej); Trajnacki Jan (ur. 1895 r. w Wilkowicach); Wandzel Jan (urodzony w Wilkowicach); Żur Józef (urodzony w Miesznej).

O Legionistach z Wilkowic, Bystrej, Miesznej i reszcie Żywiecczyny można przeczytać w książce „Wiara i wierność – Wkład Żywiecczyny w Czyn Niepodległościowy 1914–1918”, M. Cisek, M. Miodoński, W. Motyka; 2018.

Andrzej Nycz